

prijašnjim decenijama. Djelo **sui generis**, koje bi proisteklo iz srca autora, vrlo se rijetko i teško porađalo, tako da autohtoni stvaralački senzibilitet u oblasti filmskog plakata u Bosni i Hercegovini, u smislu permanentne vizuelne identifikacije, i nije postojao.

– Koji su razlozi marginalizacije filmskog plakata i njegovog potiskivanja na periferiju kulturno-vrijednosne hijerarhije?

– Razlozi su višestruki i međusobno se prožimaju. Prije svega, bosansko-hercegovačka kinematografija relativno kasno se javila sa svojim prvim igranim filmovima. Takođe, u početku su režiseri bili iz drugih sredina, Beograda i Zagreba, pa je i plakat bio produkt likovnog dizajna prostora iz kojih su dolazili. Filmsku produkciju pratio je i hronični diskontinuitet, pa su ti ogromni interregnumi u snimanju filmova uslovljavali da je i pojava autora u grafičkom oblikovanju filmskog plakata bila porijetka i nesistematska. Jako izražen stepen vizuelne nepismenosti i limitiranosti producenata i distributera doprinijeli su da je plakat suviše frustriran komercijalnim efektom, koji ne dozvoljava nekakav autohtoni eksperiment, tako normalan u radionici jednog slikara, kako bi se ostvario njegov prepoznatljivi likovni rukopis i autorska identifikacija. Sve ovo usloвило je da bosansko-hercegovački filmski plakat predstavlja **ad hoc** dizajn, dakle trenutačno uskakanje u projekat ako se i kad se on pojavi, tako da se o kontinuitetu vizuelne identifikacije u oblasti filmskog plakata teško i može govoriti, pošto se jedan novi film snimao u razmaku i od tri godine. Sasvim drugačija situacija je, na primjer, sa političkim a posebno teatarskim plakatom, koji su dostigli visoki nivo art dizajna. To je i razumljivo, ako se ima u vidu da u pozorištu ima i po dvanaest teatarskih izvedbi godišnje, što je veliki izazov i šansa za autore i uzrokuje vrlo obilnu produkciju, iz koje se već mogu izdvojiti i antologijska plakatna djela. U stvari, filmski plakat u Bosni i Hercegovini svoje korijene i nalazi u tradiciji i iskustvu teatarskog grafičkog dizajna, pogotovo mlađih autora.

– Koje su osnovne vizuelne koordinate b-h filmskog plakata?